

Vredens Dag for Carl Th. Dreyer

- fordi han forspilte en Chance for dansk Film

Af Henry Hellssen

SØNDAGSAVISERNE har alle uden Undtagelse fastslaaet, at Carl Th. Dreyers Tilbagevendens som Filminstruktør var en forsinket Misforstaaelse, og der er derfor ingen Grund til i Aften — saa lang Tid efter — at spille mange Ord paa Flaskoen. Saa meget mindre, som *Vredens Dag* saamænd nok skal give Dreyer-Menighedens Pennesfærere Stof til flere Doktor-disputater. Filmen har nøjagtigt de samme Fortrin og nøjagtigt de samme Fejl som Hovedværket *Jeanne d'Arc*. Vi er bare mindre snobbede i Dag; Tidten er blevet en anden, mens Carl Th. Dreyer har staaet stille. Alligevel vil Nederlaget kunne faa tragisk Betydning, dets Følger for dansk Filmproduktion kan blive katastrofale, derfor er det tabte Slag at beklage. Thi med nogen Ret vil Producenterne kunne sige: Hvad nytter det at beskæftige de internationale Berømtheder, hvad gavner de mange udlagte Penge, hvortil fører Eksperimenterne, naar det alligevel viser sig, at der herhjemme ikke kan laves kunstneriske Film, som betaler sig? Og Publikum vil grynte: Skal en god Film være det samme som en kedelig Film... maa vi saa bede om de daarlige Film! Gennem sin Flasko har Carl Th. Dreyer paadrager sig et stort Ansvar; *Vredens Dag* kan let blive Aarsag til, at *Palladium* og Fremtidens Produktionselskaber i Fremtiden afviser enhver Plan om Højnelse af Niveauet som værende for risikabel. Og Carl Th. Dreyer kan ikke undskyldte sig med, at han ikke under Arbejdet har haft frie Hænder, *Palladium* har (omend vistnok med stille Hovedrysten) ladet ham løbe Linen ud. Respekt for Tage Nielsen paa dette Punkt! — En Ting undrer: At Carl Th. Dreyer, der har vundet Berømmelse for sit Trykvalg, denne Gang paa afgørende

Punkter har grebet helt ved Siden af. Thorkild Roose spiller fortræffeligt som Præsten Absalon Pedersson, der tager en alt for ung Kone i sin Seng, men han er ikke Manden. Absalon burde være yngre og mere blodrig, en kraftstruttende Kirkehyrde, som vi kender dem fra Renæssancens Epitafier. Valdemar Møller kunde have fyldt den sorte Kjole med sit Kød. I det hele taget var der intet af den danske Renæssances farveglade og festlige Yppighed over Billederne. Handlingen foregaar under Christian IV — i 1623 — men Stemmningen med dens sorte og hvide Farvemelodi virkede nærmest middelalderlig. Og hvor hørte den Munk hjemme, som Olaf Ussing fremstillede, i det protestantiske Milieu? Udebillederne var fotografiseret med Kirken i Vordingborg, typisk dansk Arkitektur, som Baggrund. Kom man indenfor, blev Arkitekturen pludselig

abstrakt: Hvem kunde finde Plan i dette hvide, forvirrende Kirkerum, try-

sende tom og uden Atmosfære! I enkelte store Optrin arbejdede Dreyer kun med en lys Flade som Dekoration. Virkningen blev som paa Fotografier optaget i gammeldags fotografiske Atelierer. Ingen troede paa, at Handlingen foregik noget Steds. Det var arrangerede Grøppebilleder, ikke Livet.

For Stil og Milieu tegner i Programmet Museumsinspektør Kaj Uldall. Han har overbevist, at der paa en udskaaet Kiste i Præstegaarden staaar Aarstallet 1639, mens Handlingen ifølge de Dokumenter, man i stort Antal ser udbredt paa Lærredet, er tidsfæstet til 1623. Haandskriften i Dokumenterne har moderne Sving, men det kan selvfølgelig være en bevidst Indrømmelse til Publikum, der næppe vilde være i Stand til at tyde Snørklærerne fra Christian IV-Tidens Gassefjer.

Vi ved fra Dreyers tidligere Film, at han har Sans for Detaljen, og at han kan skabe Sammenhæng mellem Menesket og døde Ting: Hans Billedvirkninger er fulde af dybere Betydning. Men store, geniale Instruktører i Amerika har forvønt os ogsaa paa disse Omraader, og de har det Fortrin at være naturlige og ligetil, hvor Dreyer forekommer krampagtig og søgt. I *Vredens Dag* trættes man hurtigt af megen Symbolik og Særhed. Der er fine Indfald, vist er der saa, men Helheden er Krukkeri. Og saa denne Langsomhed! Skal den være fin? Personerne gaar ikke, de kryber hen over Gulvene.

Handlingen har to Optrin, som kunde (og burde) give Anledning til Udfoldelse af Instruktørfantasi: De to Gange, hvor Anne konstaterer sin Magt til at kalde paa de Levende og de Dødede! Først kommer, da hun ønsker det, Elskerens til hende i Natten. Senere falder der Ægtemændens død om, fordi han hende i Vejen. Men netop disse to Op-

Thorkild Roose og Sigrid Neildam som Præsten og hans Mor.

trin lader Dreyer falde... maaske fordi han slet ikke evner det stærke, det voldsomme. Til Gengæld udtværer han alle de ildegyldige Scener, saa man faar ondt i Ryggen af Kedsomhed. Og det er den ubehageligste Form for at kede sig, dette, at den virker som en fysisk Smerte.

Et Fund havde Carl Th. Dreyer gjort: Anna Svierkier, som spillede Heksen, Herlofs Marte. Da vi i Fjor paa Det kgl. saa Kjeld Abells *Dronning gaar igen*, sagde mange: Store Skuespillerinder spiller ikke i Stationsbyerne, de kommer til København og faar Engagement. Anne Svierkier har hele sit Liv spillet paa Ølkasser i den yderste Provins, men hun maa have været stor. Eller er denne hendes maaske sidste Præstation Eksplosionen af et Livs opsamlende bitre Erfaringer udstødt i en enkelt Gnist? I hvert Fald lyder den Ægtemændens død om, fordi han hende i Vejen. Men netop disse to Op-

Hovedpersoner spillede afdæmpet, fordi Dreyer havde tvunget dem til at give Afkald paa ydre Effekter. Men *Drama* kom der ikke ud af de mange Smaaord.

En velvillig Sjel, Forfatteren Aage Barfoed, udbragte efter Premièren et Løve for Carl Th. Dreyer, Danmarks største Filminstruktør. Det synes ikke at være sivet ud paa Amer, at der eksisterer en Dame ved Navn 'Bodil Ipsen.

HENRY HELLSSSEN

Lisbeth Movin som Præstekonen og Preben Lerdorf som Præstesønnen.